

De Journalist

Magazine van de VVJ

België-Belgique

P.B.

8900 IEPER 1

3/8136

Afgiftekantoor Ieper

Dossier: Seks in de media

Nederlandse journalisten en auteursrecht

Sportpersbond: Vlaamse en Waalse structuur een feit

Actueel

- Onderscheid redactie en commercie alsmaar moeilijker te maken **4**
- Ring TV: Probleem zit aan inkomstzijde **5**
- Redactie World Online niet welkom bij Tiscali

Dossier: Seks in de media

- Journalistieke taak beperkt tot aanbrengen van feiten **6**
- The Talk of the Town **7**
- VTM had extra teaser
- Verborgene camera kon wel, naar de politie stappen niet **8**
- Moraalridders bij uitstek
- Seks in de disco **9**

Actueel

- Reclamefoto's mochten niet hergebruikt worden **10**

Onder Embargo

10

Actueel

- Hergebruik moet per product en per tijdseenheid betaald worden **11**

Nieuws uit de verenigingen

- Vlaamse en Waalse vleugels Sportpersbond door rechtbank goedgekeurd **12**
- Nieuwe dynamiek voor Wase Persclub

Mens achter het nieuws

- Het leesbare nieuws van Bert Verhoye **13**

Actueel

- Oostenrijkse journalisten in het defensief **15**
- Lezersbrief
- Zich verzekeren voor beroepsaansprakelijkheid: een aanrader

foto: Koen Fasseur

Dancing Zillion: Sekstheater in de media

Magazine van de Vlaamse
Vereniging van
beroepsJournalisten

2de jaargang
13 maart 2001, nummer 28
Verschijnt veertiendaags

Redactieraad

Laurent Coppens
Pol Deltour
Farid El Mabrouk
Wout Pittoors
Luc Standaert
Luc Vanheerentals

Redactie en coördinatie

Ann Deceunynck
Internationaal Perscentrum Vlaanderen
Grote Markt 40
2000 Antwerpen
Tel. 03/290 63 73
Fax 03/232 21 30
de.journalist@pandora.be
ann.deceunynck@euronet.be

Abonnementen

Lisbeth Moons
Vlaamse Vereniging van
BeroepsJournalisten
Steenkoolkaai 9 b
1000 Brussel
Tel. 02/229.14.70
Fax 02/223.02.72
vj@belgian-journalist.be

Abonnementsprijs:

3.200,- Bef per jaar
1.500,- Bef per jaar voor leden van de
Association des Journalistes Profes-
sionelles (A.J.P.), Vereniging van de
Journalisten van de Periodieke pers
(V.J.P.P.) en studenten.

Vormgeving

Prepress Publiwest
Jo Klaps

Publiciteitsregie:

Media Selling Place BVBA
Lambermontlaan 170
1030 Brussel
Tel 02/241 55 55
Fax 02/241 55 33
media.selling@euronet.be

Drukkerij

Publiwest N.V.
Drukkerij Sansen
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

Lid van de Unie van Uitgevers van de
Periodieke Pers

VLAAMSE
VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN

Zelfregulering

Kwaad waren ze bij VTM, voor de zware tegenwind die hun Telefacts-reportage over porno in de disco gekregen had. Van journalistieke bloedbroeders dan nog. Meerdere krantencommentatoren hadden er voorwaar een giftig hoofdartikel aan gewijd. En allemaal zaten ze even fout, fulmineerde VTM-informatiedirecteur Klaus van Isacker. Met de reportage waren géén journalistieke fatsoengrenzen overschreden. En dus belet niets de VTM-redactie om in het vervolg op dezelfde wijze tegen Onrecht aan te gaan.

Ook de VJ - beroepsvereniging van de Vlaamse beroepsjournalisten - moest het ontgelden, want ook zij had enkele kanttekeningen bij de Telefacts-reportage geplaatst. Een allesvernietigend eindoordeel is hier nochtans nooit geformuleerd. Vanuit de Journalistenvereniging is enkel gezegd dat de uitzending aanleiding gaf tot enkele forse discussiepunten, die draaien rond evenveel formele deontologische principes. Kan je met een verborgen camera binnendringen in een private plaats wanneer affiches al open en bloot duidelijk maken wat er te zien zal zijn? Kan je (zelfs meerderjarige) bezoekers van een seksshow, die je met diezelfde verborgen camera hebt gefilmd, zomaar in beeld brengen? En betaamt het wel al voor de uitzending met de beelden naar de politie te lopen teneinde haar reactie te krijgen, wel wetende dat de inbeslagneming van (ook veel ander) journalistiek materiaal er dan zit aan te komen én dat men deze reactie evengoed ook na de uitzending had kunnen vragen?

Klaus Van Isacker eist van de 'Journalistenbond' dat deze onverkort de belangen van 'de journalist' verdedigt, in plaats van journalisten af te vallen. Klaus zou beter moeten weten: in haar huidige vorm staat de VJ voor belangenbehartiging én voor zelfregulering. Dat laatste dient de belangen van de volledige beroepsgroep. Deze is dan ook in overgroten getale zelf vragende partij voor (meer) zelfregulering, zoals het ook bijzonder vaak journalisten zelf zijn die een welbepaald journalistiek gedrag aankaarten bij de Raad voor Deontologie. Van Isacker mag er dan aan denken zijn lidmaatschap op te zeggen, een veelvoud van journalisten stond klaar om hetzelfde te doen als de VJ van deze Telefacts géén discussiepunt had gemaakt.

Alles kan beter natuurlijk, en daarom zette de VJ samen met de Vlaamse media-directies een Raad voor de Journalistiek in de steigers. In die constellatie zal het de beroepsvereniging inderdaad toekomen pal achter een aangeklaagde journalist te gaan staan. Ook al zullen er natuurlijk altijd dossiers zijn die zelfs met de beste wil van de wereld niet te verdedigen zijn...

Pol Deltour

foto: Johan Van Cutsem

Onderscheid redactie en commercie alsmaar moeilijker te maken

Laurent Coppens

Dat het onderscheid tussen journalistieke berichtgeving en commerciële mededelingen voor het publiek alsmaar moeilijker te maken is, illustreert de klacht van Belgacom tegen het tijdschrift Clickx. Belgacom diende bij de Raad voor Deontologie klacht in omdat het telefoonbedrijf vermoedde dat een artikel dat testresultaten over de snelheid van de breedbandverbindingen van verschillende operatoren met elkaar vergeleek, op een bevooroordeelde manier tot stand kwam. Belgacom steunde zich hiervoor op een reclamecampagne die concurrent Telenet samen met de uitgever van het tijdschrift opzette. Vooral het feit dat de voor Telenet positieve resultaten uit de redactionele tekst werden overgenomen en in de reclamecampagne werden gepubliceerd, deed Belgacom twijfelen aan de redactionele onafhankelijkheid van het stuk.

De bewuste reclamecampagne werd in de maand juli 2000 gevoerd. Het artikel in Clickx verscheen net voor het begin van de reclamecampagne. In zijn klacht stelde Belgacom dat Clickx bij de beoordeling van één bepaalde operator in zijn redactionele bijdrage commerciële belangen had, gezien de gezamenlijke reclamecampagne met Telenet die daarop volgde. Belgacom had ook vragen bij het feit dat een redactionele bijdrage werd gebruikt ten voordele van één bedrijf dat zelf het onderwerp was van de vergelijkende studie in het artikel. Belgacom meende dan ook dat de redactionele onafhankelijkheid en onpartijdigheid in gevaar waren. De hoofdredacteur van Clickx, Lodewijk Deleu, betwistte de aantijgingen. Hij stelde dat alle testen door een onafhankelijk labo werden uitgevoerd

en dat het redactionele beleid van het commerciële onafhankelijk werkt. Bovendien werd de campagne met Telenet, volgens Clickx, slechts na het verschijnen van de test besproken. De hoofdredacteur van Clickx stelde nog dat het in de internetwereld niet abnormaal is dat testen worden geciteerd.

Uit de voorgelegde stukken meent de Raad voor Deontologie dat de gezamenlijke promotiecampagne inderdaad pas na het verschijnen van de test in Clickx concreet werd afgesproken. 'Uit geen enkel gegeven blijkt dat de test die Clickx heeft gepubliceerd vooraf werd beïnvloed door commerciële contacten tussen Telenet en Clickx. Telenet heeft in deze zaak blijkbaar vooral munt willen slaan uit de positieve testresultaten die in Clickx waren verschenen', luidt het advies van de Raad voor Deontologie.

Niettemin spreekt de Raad zijn bezorgdheid uit over de aard van de campagne die Telenet en Clickx samen hebben gevoerd. Vooral het letterlijk overnemen van teksten die in Clickx waren verschenen, doet het onderscheid tussen redactioneel werk en commerciële activiteiten vervagen. 'Dergelijke promotiecampagnes wekken de indruk dat er vooraf afspraken zijn gemaakt en dat het persorgaan niet onpartijdig was. Indien deze praktijk veralgemeend zou worden, zou het voor het publiek -dat op de pers moet kunnen vertrouwen als bron van informatie- moeilijker kunnen worden om het onderscheid te maken tussen journalistieke berichtgeving en commerciële mededelingen', stelt de Raad voor Deontologie.

Officieel Jaarboek van de Belgische Pers - 2000

Het 'Officieel Jaarboek van de Belgische Pers - 2000' van de VJV en AJP is nog steeds verkrijgbaar op het secretariaat. Het bevat uitgebreide informatie over de journalistenvereniging zelf, over de Erkenningscommissie, over de Belgische media en over gespecialiseerde instellingen en verenigingen.

Kostprijs: 2.800 Bef. voor bestellingen in België, en 3.000 Bef. voor levering in het buitenland.

Voor bestellingen en info kan men terecht bij Lisbeth Moons op het VJV-secretariaat, Steenkoolkaai 9 te 1000 Brussel (tel. 02/223 02 72 en fax 02/223 02 72).

Ring TV: 'Probleem zit aan inkomstzijde'

foto: Johan Van Cutsem

Ring TV: deugt de regio Halle-Vilvoorde niet voor commerciële televisie?

Op 1 maart zegde mediagroep Roularta het exploitatiecontract met de Vlaams-Brabantse regionale zender Ring TV op. Volgens sommigen gebeurde dit als een donderslag bij heldere hemel. Anderen zagen de bui toch aankomen.

Vanaf 1 september zal er, als er niet dringend iets gebeurt, helemaal geen Ring TV meer zijn. De vier andere zenders van Roularta, WTV en Focus uit West-Vlaanderen en Kanaal 3 en AVS uit Oost-

Vlaanderen, moeten 10 procent bezuinigen. Want ook zij maken verlies.

Topman Rik De Nolf was formeel. 'Er moet maar meer overheidssteun komen voor regionale televisie, want de reclamemarkt ziet er onvoldoende brood in. Teveel adverteerders opteren voor nationale reclame, en laten de regionale zenders in de kou staan'.

Hoofdredacteur Dirk De Weert van Ring TV is ook formeel. 'Het probleem zit aan de inkomstzijde van de balans. Vorig jaar wees een studie door Ernst & Young nog uit dat Ring TV zelfs één van de zuijnigste regionale zenders is. Wij werken zeer efficiënt. Het probleem zit in de reclame-inkomsten'.

Bij Ring TV werkt een redactie van vijf vaste journalisten, één vaste productiemedewerker en één researcher. Zij worden bijgestaan door enkele free-lance journalisten, een regisseur en presentatrices. Het technisch personeel staat niet op de loonlijst. ENG-Videohouse levert hiervoor de diensten.

Dirk De Weert, vanaf de start op 1 maart 1995 hoofdredacteur, beaamt dat er paniek ontstaan is op de redactie. 'De beslissing van Roularta is ongemeen bruusk genomen. Het is een duidelijk signaal naar de overheid toe. Het is vijf voor twaalf voor de regionale zenders. Er moet iets gebeuren. Wij zijn niet leefbaar zonder overheidssteun.' (AD)

Redactie World Online niet welkom bij Tiscali

foto: Johan Van Cutsem

Redactie World Online trots op communicatietechniek achter Big Brother.

toekomst binnen het nieuwe bedrijf met één pennentrek herleid tot nul. 'In journalisten is Tiscali helemaal niet geïnteresseerd. Het enige wat ze daar hebben, zijn copy-writers. En wat vertalers. Van deontologie weten ze helemaal niets af. Inhoud voor hun portals zullen ze wel in het buitenland aankopen. Als wij naar Tiscali World Online overstappen, moeten we onze perskaart inleveren.' Dat zegt redactiedirecteur Tom Garcia die samen met hoofdredacteur Frank Poosen het voorbije jaar zijn allerbeste krachten gaf om bij World

Internetgigant World Online, waarvan de Belgische vestiging een onderkomen vindt in het Century Center aan de Antwerpse De Keyserlei, werd zopas overgenomen door het wereldomvattende Tiscali. De 45 Antwerpse werknemers kunnen kiezen: vrijwillig opstappen of in de kantoren van 'Tiscali World Online' in Brussel komen werken.

Voor de veertien redacteurs van het Belgische World Online werd de

Online de internetjournalistiek te pionieren.

Van de veertien redacteurs die bij de tweetalige redactie aan de slag waren, zijn er inmiddels drie - toevallig allen Franstaligen - opgestapt. De elf anderen zitten er nog. Op 19 maart is het definitief afgelopen. Dan volgt een collectief ontslag.

Tom Garcia en Frank Poosen namen de voorbije maanden ook het voortouw in de strijd om de beste afscheidsvoorwaarden af te dwingen voor heel het personeel. 'We hebben uit de brand kunnen slepen dat iedereen de keuze kreeg tussen overstappen naar Tiscali World Online of de ontslagregeling aanvaarden. Voor diegenen die weggaan, is er vier maanden loon. Voor diegenen die overstappen naar Brussel, is er een proefperiode van drie maanden. Lukt het in die periode niet, dan mogen ze nog altijd voor de ontslagregeling kiezen.

Garcia heeft moeten vaststellen dat de overnemers veel van hun beloften niet nakwamen. 'Van de werkgroepjes die zouden opgericht worden om met de nodige omzichtigheid te oordelen over wie zou blijven en wie niet, is helemaal niets in huis gekomen. Op een gegeven dag kwamen ze de redactie binnen en begonnen lukraak met alle aanwezige redacteurs een vraaggesprek. Wij vroegen ons af of dat sollicitatiegesprekken waren.

In zeven haasten hebben wij tenslotte nog een vakbondsdelegatie uit de grond gestampt. Frank Poosen heeft zijn hoofdredacteurschap gecombineerd met de functie van vakbondsafgevaardigde. In de internetwereld betekende onze syndicale belangenbehartiging een absolute sociale primeur.' (AD)

Journalistieke taak beperkt tot aanbrengen van feiten

Seksacts in Vlaamse disco's op televisie. Niet zozeer de inhoud van de reportage maar vooral de manier waarop het hele gebeuren werd verslagen, was de voorbije week voer voor discussie. De techniek van de verborgen camera, het recht op privacy van de disco-bezoekers, journalisten als hulpje van de politie en de journalist die in de plaats treedt van de rechter waren de onderwerpen van discussie.

Laurent Coppens

Zoals iedereen ondertussen wel weet, wijdde de nieuwsdienst van VTM maandagavond 19 februari in haar programma Telefacts een reportage over pornoshows in enkele Vlaamse discotheken. Snel bleek dat de uitzending een schot in de roos was. De programmamakers van de reportage waren erin geslaagd om de gemoederen in Vlaanderen op te hitsen. Maar al snel bleek dat de discussie zich niet uitsluitend op inhoudelijk vlak afspeelde.

Een eerste kritiek was het gebruik van de verborgen camera. Een techniek die in journalistieke middens slechts aanvaard wordt wanneer zich niet zichtbaar opstellen de enige manier is om de informatie te bekomen. En dat was het volgens de televisiezender. "Denk je dat we met een camera op de schouder dezelfde beelden hadden kunnen schieten", vertelde een VTM-journalist.

Terwijl dit criterium in het voordeel van VTM pleit, is dat veel minder het geval voor de andere criteria. Vooral het in beeld brengen van de gezichten van de (meerderjarige) bezoekers, zonder dat hen werd gevraagd of ze dat wensten, staat in schril contrast met het recht op privacy. Wie ervan houdt om live seksacts te bewonderen, wenst daarom nog niet dat televisiekijkend Vlaanderen van zijn interesse op de hoogte wordt gebracht.

Vooral het feit dat de politie vóór de uitzending van de reportage reeds over de beelden beschikte, zette bij verschillende journalisten kwaad bloed. Was enkel commentaar van de politie te krijgen wanneer zij eerst de reportage konden bekijken? De ordediensten hun uitleg laten doen op basis van een beschrijving van de feiten, zonder de beelden te tonen, was wellicht ook mogelijk geweest. In de printmedia kan het niet anders.

Op die manier blijft er een strikte scheiding bestaan tussen de politie en de journalistiek. Dat is niet alleen broodnodig voor de geloofwaardigheid van de media -die volgens een recente studie snel taant- maar ook voor de veiligheid van de journalisten. Welke fotograaf of cameraman zal nog rustig beelden kunnen schieten van bijvoorbeeld hooligans of vernielzuchtige manifestanten wanneer het publiek de mening zal toegedaan zijn dat journalistieke beelden naast hun informatieve ook nog een gerechtelijke taak te vervullen hebben?

Maar dient de kern van het probleem niet verder te worden gezocht? Alsmar meer journalisten zien zichzelf als een rechter. Wat was de eigenlijke drijfveer van de Telefactsreportage? Het aanbrengen van feiten of het uitspreken van een vonnis? Na de woordvoerder van de nieuwsdienst die meermaals hamerde op het feit dat het om strafbare feiten ging, te hebben gehoord in het VTM-programma Recht van Antwoord lijkt het tweede meer aannemelijk. Los van het feit dat zowel Leen Nuyts, parketwoordvoerder, en meerdere rechtsgeleerden verklaarden dat de gefilmde feiten niet ipso facto als strafbare feiten kunnen worden geïnterpreteerd omdat het begrip goede zeden mee-evolveert met zijn tijdsgeslacht, stelt zich het probleem van journalisten die zich alsmar meer op het juridische vlak gaan opstellen. Beperkt de taak van de journalist zich niet tot het aanbrengen van feiten en behoort het catalogeren van feiten als strafbaar niet tot de rechterlijke macht? Of moeten we de mening die Yves Desmet vertolkt in De Morgen geloven? "Als VTM het toch zo hemeltergend en schandelijk vindt (...), waarom zenden ze die beelden dan eigenlijk uit? Omdat het nieuws is? Ga heen, en tel je kijkcijfers."

Kim

The Talk of the Town

Ann Deceunynck

De reportage rond de resultaten van de seksenquête die Telefacts op 21 februari uitzond, was journalistiek van het spraakmakende type. Zodanig dat ze al gauw alle kranten haalde en redacties, hoofdredacteuren zelfs, in de gordijnen joeg. Ook televisiebladen hadden er intussen een gegeerde kluit aan. En de week na de roemruchte uitzending deed VTM nogmaals een duit in het zakje met de kans die ze gaf aan de Zillion-baas om uit te huilen in een 'Recht van Antwoord', op de schouder van Goedele. Zij vroeg aan Verstraeten of het allemaal niet te maken had met beruchtheid, extravagantie, naamsbekendheid, 'the Talk of the Town'.

De redactie van De Journalist meende dat ergens te midden van de hele mediaheisa een fundamenteel debat over televisiejournalistiek verscholen zit. Wij gingen daarom zelf nog eens achter de feiten aan. In hoever heeft Telefacts voor sensatie gezorgd? In hoever dienen ze het maatschappelijk belang? In hoever is werken met een verborgen camera verboden?

VTM zelf wenste zich niet te mengen in dit debat. Klaus Van Isacker stelde ons wel een video ter beschikking met de uitzending van Telefacts en Recht van Antwoord. Die bekeken we nog eens in uitgesteld relais, terug naar de bron van alle inkt die er intussen al over gevloeid was.

Nadien contacteerden we de Antwerpse politie. En dan zochten we andere betrokkenen die de zaak van nabij of iets verderaf volgden.

Een woordvoerder van VTM reageerde enigszins verbaasd op onze vraag naar de 'inbeslagname' van de videoband. 'We wilden uiteraard 'een reactie' van de politie brengen in de uitzending zelf. 'Achteraf?' 'Ah nee, wij wilden alles samen brengen. En de politie is zodanig geschrokken van de beelden dat ze meteen een proces-verbaal wilde opstellen.'

Fons Bastiaenssens: VTM had een extra teaser

Foto: Raymond van Beygaerden

Fons Bastiaenssens is woordvoerder van de Antwerpse politie.

Als politieman heb ik beelden gezien waarvan ik vond dat minstens onderzocht moesten worden of ze strafbaar zijn, en dus heb ik de film in beslag genomen. Het is onze plicht in zo'n geval een onderzoek te starten en een proces-verbaal op te stellen. Ons aandeel in deze zaak is uiteraard zeer beperkt. Ik had achteraf wel de indruk dat ze op voorhand al dachten dat ik dat zou doen. De reporter van Telefacts werkte duidelijk wel met alle plezier mee aan de inbeslagname. Ze hadden een extra teaser. Ik heb zeker geen rel willen ontketenen. En ik heb uiteraard nooit de intentie gehad de

uitzending te verhinderen. Wij hebben de gevraagde 'reactie' gegeven. We wisten al dat burgemeester Detiège zich had gedistantieerd van de zaak en hebben zelf eerst contact opgenomen met het parket. We hebben op voorhand met hen afgesproken wat we zouden doen.

Persoonlijk vind ik dat de reportage duidelijk liet zien wat opgezette acteurs waren. Ze hebben volgens mij zeker geen beelden of feiten uitgelokt. Het mogelijk strafbare zit 'm in het feit dat het publiek over de schreef gaat na de acts van de acteurs.

Dossier Seks in de media

Patrick Martens: Verborgen camera kon wel, naar de politie stappen niet

Foto: Tiny Bogaerts

Patrick Martens is voorzitter van de Raad voor Deontologie van de AVBB.

'Of een uitzending teveel neigt naar sensatie of niet, is voor ons niet echt een punt van discussie. In hoever er kijkcijfers nagestreefd worden, is ook niet onze eerste bekommernis. Essentieel is wel of de journalist de feiten op een deontologisch verantwoorde manier onderzocht en weergegeven heeft. Met een verborgen camera werken moet uitzonderlijk blijven. Maar als je echt iets wil aantonen wat niet koosjer is, en er is geen andere manier, dan is het wel verantwoord.

Het gaat me te snel te zeggen dat er in dit geval onterecht gebruik zou gemaakt zijn van de tech-

niek met de verborgen camera. Al maak ik natuurlijk dit voorbehoud: ik heb niet zelf met de verantwoordelijken van VTM gesproken.

De Telefacts-reportage heeft ongetwijfeld iets zichtbaar gemaakt wat voordien niet geweten was. En het gaat in alle geval over een thema dat mensen maatschappelijk raakt. Wat de rolverving tussen enerzijds pers en anderzijds politie en justitie betreft, vind ik dat de scheidingslijn wel erg dunnetjes wordt. Er waren andere manieren dan met het filmmateriaal naar de politie stappen.'

Koen Raes: Moraalridders bij uitstek

Foto: Johan Martens

Koen Raes is docent aan de Universiteit Gent - Vakgroep Grondslagen en Geschiedenis van het Recht.

'Ik vond de aanpak in de reportage van Telefacts onvoorstelbaar hypocriet. Ik geloof niet in hun journalistieke bedoelingen. Het is van die typische sensatiejournalistiek. Al gaat het dan niet elke week over seks, er zijn nog andere dingen waarmee ze sensatie najagen. Ik geloof echt niet dat ze zelf zo geshockeerd waren.

De uitbaters hebben allemaal verklaard dat er alleen maar volwassenen aanwezig zijn. Of dat waar is, weet ik natuurlijk ook niet. De reportagemakers mixen de beelden door een om een ande-

re indruk te creëren.

Los van wat je over smaak kan zeggen, vraag ik me af waarom zij zo de moraalridder bij uitstek willen spelen. Blijkbaar gebeurt het allemaal al lang, weet de politie ervan, treedt ze niet op en zijn er geen klachten. Tenzij we echt te maken zouden hebben met een laks gerecht, of met manifeste schade - en dat vind ik niet - is hun aanpak behoorlijk moraliserend. We belanden hier opnieuw in toestanden zoals net na de Dutroux-affaire.

Dossier Seks in de media

Eric Donckier: Seks in de disco

Foto: Guido Zeelmackers

Eric Donckier is
hoofdredacteur bij
Het Belang van Limburg.

De Telefacts-reportage 'Seks in de disco' op VTM zorgde voor heel wat commotie. Ook in persmiddens. VTM kwam onder vuur te liggen omwille van drie redenen: de manier waarop de reportage werd voorgesteld, het werken met een verborgen camera, en het inlichten van de politie. Klaus Van Isacker, directeur informatie bij VTM, reageerde bitsig. Ook uw dienaar mocht omwille van een kritisch commentaar in 'Het Belang van Limburg' in de klappen delen.

Een zaak mag duidelijk zijn. 'Seks in de disco' is blijkbaar een fenomeen aan het worden en heeft derhalve voldoende maatschappelijke relevantie om behandeld te worden in een televisiemagazine zoals 'Telefacts'. Maar om die problematiek aan te kaarten, in zijn context te plaatsen, te duiden en wat nog meer, is het niet nodig om expliciete seksuele handelingen op televisie te tonen.

Door dit toch te doen, bezondigde VTM zich aan voyeurisme en mikte het - in de wetenschap dat er nog net voldoende taboes om seks zijn om de nieuwsgierigheid te prikkelen - op hoge kijkcijfers en de daaraan verbonden reclamebudgetten. De

veelvuldige en spectaculaire aankondiging van de reportage in Telefacts staat als bewijs.

Reportages in journaals en magazines over seks moeten reportages blijven en geen seksuitzendingen. Tegen dit laatste hoeft er op zich geen bezwaar te zijn. Maar ze moeten wel als zodanig gepresenteerd worden, zodat iedereen op voorhand weet wat hem te doen staat. Televisie heeft de kracht van het beeld. Hier moet zorgvuldig mee omgesprongen worden. Iets wat helemaal opgaat voor een zender die zich als familie-zender presenteert.

De vraag of het wel nodig was om de reportage met een verborgen camera te draaien, is minder gemakkelijk te beantwoorden. Men moet spaarzaam zijn met deze techniek. Maar in dit geval kon het waarschijnlijk moeilijk anders. Maar met het geven van een kopie aan de Antwerpse politie voor een reactie, ging VTM uit de bocht. De politie moet zelf haar werk doen. Nu deed VTM dat. Het zal voor iedereen duidelijk zijn dat dit niet meteen hoort tot de journalistieke opdrachten.

ONZE INZET VANDAAG IS BIJDRAGEN
AAN HET BOUWEN VAN EEN BETERE WERELD.

Winst of principes.
Is er een keuze?

We weten dat we
beoordeeld worden
op onze daden,
niet op onze woorden

We streven ernaar leider te zijn
in alles wat we ondernemen
op economisch, milieutechnisch
en sociaal gebied.
Daarom spelen onze ideeën over
Duurzame Ontwikkeling mee
in al onze commerciële beslissingen.
Om niet op een dag te moeten kiezen
tussen winst of principes.

Reclamefoto's mochten niet hergebruikt worden

Het hof van beroep in Antwerpen is Sofam gevolgd in zijn stelling dat foto's niet gebruikt mogen worden in andere publicaties dan wat schriftelijk is overeengekomen.

Ann Driessen

Een Limburgse fotograaf kreeg de opdracht om een reeks foto's van schoenen te maken. De foto's waren bestemd voor een folder in 1997. Maar de foto's verschenen, zonder zijn toestemming, in andere reclamedragers en in TV-spots. Sofam trok in 1998 naar de kortgedingrechter met een stakingsvordering, nl. elk verder gebruik van de foto's te doen stoppen, gekoppeld aan een dwangsom van 50.000 Bef. per vastgestelde inbreuk. Sofam stelde daarbij dat enkel voor de reclamefolder '97 toestemming was gegeven, en elk ander gebruik een overtreding van de auteurswet uitmaakt. De Hasseltse rechtbank volgde die stelling en willigde dat verzoek in, maar de tegenpartij tekende beroep aan tegen die beschikking. Voor het hof van beroep pleitte de opdrachtgever dat de vordering van Sofam onontvankelijk is. 'Er is geen enkel bewijs dat de fotograaf op het ogenblik van de dagvaarding tot de beheersvennootschap Sofam was toegetreten. Sofam kan geen enkele volmacht voorleggen waaruit blijkt dat zij gerechtigd is om in naam van de fotograaf op te treden. Het waren geen originele foto's, dus zijn ze niet door de auteurswet beschermd. De fotograaf wist zeer goed dat zijn foto's als basis zouden dienen voor het volledige reclameconcept. Hij deed afstand van zijn auteursrechten, argumenteerde de opdrachtgever. Maar het hof sloot zich aan bij de argumenten van Sofam en van de Hasseltse kortgedingrechter. 'De vordering van Sofam is ontvankelijk. Sofam heeft de vereiste hoedanigheid en belang om de stakingsvordering te stellen. Sofam kan elke inbreuk op het auteursrecht vervolgen en

moet geen geïndividualiseerde volmacht voorleggen', zei het hof. 'Foto's moeten geen artistieke waarde hebben om auteursrechterlijke bescherming te genieten. Ook voorwerpen die een loutere weergave zijn van de werkelijkheid, kunnen in aanmerking komen voor auteursrechterlijke bescherming. De kwetsieve foto's hebben een persoonlijk karakter (zwarte of witte achtergrond, schoenen op een glaasje, mooie lichtverdeling) met eigen inbreng van de fotograaf. Ze worden als oorspronkelijk (origineel) beschouwd' staat in het arrest. 'Foto's zijn onze eigendom', beweert de opdrachtgever. 'Ja', zegt het hof, 'maar het is de auteur-fotograaf die de auteursrechten en dus het reproductierecht behoudt, zonder dat hij vooraf naar de opdrachtgever zijn auteursrecht uitdrukkelijk moet voorbehouden'. En dat geldt ook als slechts fragmenten van die foto's worden gebruikt. Het hof zegt ook dat enkele afgifte van de foto's niet zonder meer afstand van de auteursrechten impliceert. De opdrachtgever moet bewijzen dat hij van de fotograaf toestemming kreeg. In de algemene voorwaarden, op de factuur van de fotograaf, stond trouwens vermeld dat reproductie slechts mogelijk is mits schriftelijke toestemming. 'De opdrachtgever heeft dus zonder toelating de foto's gebruikt en dat is een schending van diens auteursrecht. Op het verzoek van Sofam om alle reproducties terug te geven ging het hof niet in. Er moet enkel een halt worden toegeroepen aan de praktijk om zonder toestemming de foto's verder te reproduceren'.

Onder embargo

Bij Belga wordt volop georganiseerd aan de uitbreiding van de redactie in het Internationaal Perscentrum Vlaanderen. Vaste redacteur **Dirk Bulckmans** heeft al enige tijd de dagelijkse assistentie van twee jonge collega's, **Stijn Servaes** en **Tom Vanagt**. Als alles volgens de planning verloopt, zal de Antwerpse redactie over afzienbare tijd bestaan uit acht redacteurs. Zij zullen o.m. een coördinatiepunt vormen voor de brede Antwerpse regio. Ook Egbert Hans krijgt er voortaan een vaste stek in Antwerpen bij. Zo zal hij niet meer elke dag vanuit Zoersel de files naar Brussel hoeven te trotseren. Voor de realisatie van die uitbreiding verhuisde de redactie vorige week van een kantoor op de vierde naar de volledige vijfde verdieping van het IPV. Daarbij kwamen nogal wat installatiewerkzaamheden kijken. Die liepen door allerlei omstandigheden wel enige dagen vertraging op, o.m. omdat één van de werklieden een ladder vergeten was en die in Brussel moest gaan ophalen. ●●● Van de hand van **Désirée De Poot** (Gazet van Antwerpen) verscheen zopas bij Van Halewijck 'Gegoven is gegoven'. Dit boek vertelt het waar gebeurde verhaal over veel geld, subtiele chantage, een gesloten bankwereld, mooie vrouwen en waanzinnige luxe van ex-KBC-directeur Eric Goven. ●●● Freelance journaliste **Gretel Van den Broeck** heeft zopas 'Leven zonder lief. De liefdes van de single' uitgegeven bij Lannoo. De auteur laat de lezer kennis maken met de solo's, vrijgezellen die perfect gelukkig zijn met hun leven zonder partner. ●●● 'De Power list' is het nieuwste boek, gepubliceerd bij Van Halewijck, van financieel journalist **Ludwig Verduyn**. De auteur publiceerde eerder de lijst van de 200 rijkste Belgen, en maakt nu bekend wie de 200 machtigsten zijn. Twee derden van hen zijn Vlamingen. Als eerste uit de mediawereld prijkt Christian Van Thillo op de vijfde plaats. ●●● 'De verdoemden' is de nieuwste literaire bundel van **Dirk Martens** (VUM). De auteur bundelt er drie novellen 'Jonathan', 'Wolken bestaan niet' en 'De man van Lambda' in. De novellen werden gepubliceerd bij Van Halewijck. ●●● Op de redactie van De Tijd werd **Eric Durnez** in de bloemetjes gezet voor 25 jaren dienst aan de krant. ●●● Totaal onverwachts is **Herman Knapen** (29), ex-woordvoerder van Vlaamse minister-president Patrick Dewael, overleden. Om eerste schepen van Sint-Truiden te worden gaf Knapen zijn woordvoerderschap op. Hij werd opgevolgd door **Bart Tommelein**. ●●● Het communicatiebeleid van premier **Verhofstadt** staat al maandenlang in de steigers. Een werkgroep sleutelt aan de overheidscommunicatie, maar struikelt over de bevoegdheden die de ministers behouden. Intussen is een ICT-manager al een jaar belast met het technisch op een goed spoor zetten van die overheidscommunicatie. De man raakt stilaan gefrustreerd omdat hij nog altijd geen medewerkers heeft, en zijn taak nog steeds beperkt ziet tot het 'volschrijven van papier'. ●●● **Politici** zijn erin geslaagd **TV 1-journalisten** te verslaan op het basketbalveld van de Antwerpse Arenahal. De sportieve krachtmeting werd al diverse keren georganiseerd. Voor het eerst moesten de journalisten de duimen leggen. De uitslag was 65-48. ●●● Om het contact te stimuleren tussen de Gemeenschappen in België, organiseert het **Prins Filipfonds** ook dit jaar weer uitwisselingsbeurzen voor erkende journalisten. In de 'Campagne 2001' worden alle erkende journalisten opgeroepen één tot twee maanden lang te werken bij een krant, een tijdschrift of een radio- of tv-zender naar keuze in de andere Gemeenschap van België.

Nieuws uit de verenigingen

Hergebruik moet per product en per tijdseenheid betaald worden

De ervaring van twee Nederlandse collega's, sinds twee jaar verenigd in een eigen groepering, stond centraal op de laatste vergadering van de zelfstandige journalisten in Antwerpen. Liesbeth Koenen en Rik Smits van de in Amsterdam gevestigde Freelancers Associatie (FLA) gaven toelichting. Auteursrechten zo nodig hanteren als stok achter de deur naar uitgevers, en inzetten van een agent voor individuele tariefonderhandelingen, waren twee sterk naar voor springende elementen. Koenen en Smits stelden verder een aantal kritische vragen bij ons manifest en bij de erkenningscommissie.

Ria Goris

1. Ontstaan FLA en conflicten over auteursrecht

Op Kerstavond '98 ontstond ongenoegen bij een aantal mensen van het NRC Handelsblad over een door de uitgever aangekondigde erbarmelijke vergoeding voor het gebruik van gepubliceerd werk in elektronische communicatie, 'all-in contract'. Op dat ogenblik was bekend geraakt dat de grote krantengroep PCM (Pers Combinatie Meulenhoff) ongeveer 4.000 schrijvers van freelance bijdragen benaderd had i.v.m. een te ondertekenen licentie bepaling voor elektronisch hergebruik in de toekomst. Wie niet wilde tekenen werd onder druk gezet, en uit nader onderzoek bleek dat bovendien reeds jarenlang artikels opgeslagen werden, voor gebruik in een commerciële databank. Het ongenoegen hierover was groot, en een aantal zelfstandigen zocht contact met de Vereniging van Letterkundigen (geen onlogische stap vermits enkele bekende columnisten ook schrijvers waren, en andersom veel schrijvers ook zelfstandigen zijn). De FLA werd in februari '99 opgericht als onderdeel van deze vereniging. De FLA-leden kunnen door deze constructie ook terugvalen op de expertise en financiële bijstand van de Stichting Rechtshulp van de vereniging. Een brief van een advocaat van de PCM leverde niets op. De FLA dreigde vervolgens met een kortgeding, waarna de artikels van de toenmalige FLA-leden verwijderd werden uit de databank en gesprekken volgden met PCM.

Het conflict spitte zich snel toe op het gezamenlijke elektronische archief van alle PCM-kranten (NCR Handelsblad, Volkskrant, Algemeen Dagblad, Trouw, Parool) dat ook ineens bleek te bestaan. De FLA hanteerde de volgende stelling. Volgens de auteurswet moet de uitgever aan de auteur de toestemming vragen om artikelen in het elektronisch raadpleegbare archief te zetten. PCM was overtuigd van het tegendeel. PCM bond uiteindelijk de kat de bel aan, en startte een rechterlijke procedure tegen de FLA. Het geding eindigde in het overweldigende voordeel van de FLA. Voor zo'n gezamenlijk archief is wel degelijk toestemming nodig, en voor misbruik moet betaald worden, oordeelde de rechter.

De rechtbank volgde de redenering dat zelfstandige journalisten ALTIJD hun auteursrecht behouden. Er kan dus niets van hun werk overgenomen worden zonder uitdrukkelijke toestemming of overeenkomst. Al eerder was door een rechter vastgelegd dat ook gebruik op een website en op een cd-rom alleen geoorloofd zijn na uitdrukkelijke toestemming van de zelfstandigen.

In het geding werd ook bepaald dat PCM precies moest vertellen wat er de afgelopen tien jaar allemaal met het werk van zelfstandigen gebeurd is. De uitgever moet dus duidelijk zeggen of het werk van

de zelfstandigen werd doorverkocht voor andere databanken, of het op websites werd gebruikt en of het raadpleegbaar was via inbellingen voor andere redacties. Pas daarna kan volgens de rechter vastgesteld worden wat de schade is. Intussen heeft PCM wel al een schadevergoeding aangeboden van bijna vijf miljoen gulden. Daarmee wil PCM de schuld in een keer 'afkopen'. Op dat aanbod is FLA nog niet ingegaan. Ten eerste komen op dit moment nog steeds nieuwe gegevens over het verleden boven water. Ten tweede lopen er nog meer relevante rechtszaken. En ten derde is die afrekening over het verleden een stok achter de deur voor onderhandelingen over de toekomst. Op deze manier hoopt de FLA namelijk een aantal praktijken te bannen en faire deals af te dwingen. Afspraken over hergebruik van werk moeten per product (website, commerciële databank, e-mailkrant, webarchief, cd-rom, etc) en per tijdseenheid worden gemaakt. Een modelovereenkomst hierover is bijna klaar. Ze legt geen honoraria vast.

2. Inzetten van agent voor tarief onderhandelingen

Ook de Nederlandse collega's klagen over een te geringe vergoeding voor zelfstandige journalistiek. Sinds enkele maanden - in feite nog te vroeg om het initiatief te evalueren - zetten een aantal van de ongeveer 150 aangesloten leden van de FLA een 'agent' in voor individuele tariefonderhandeling. De agent presenteert zich tegenover de uitgever als zodanig ('ik wil eens komen praten over het honorarium van meneer of mevrouw x'). Die vindt het niet fijn geconfronteerd te worden met iemand die geen boodschap heeft aan verwijzingen naar 'onze vertrouwensband' of 'dat laatste artikel van u', en die bovendien een week later opnieuw komt zeuren indien er niet meteen een overeenkomst bereikt wordt. Deze agent werd reeds ingezet door acht zelfstandige journalisten van het NRC Handelsblad. De betrokken chef is al op z'n minst erg geschrokken van de actie. Hij zei aanvankelijk niets te kunnen doen, maar verhoogde intussen al de vergoeding (in een geval met 25 procent) van ten minste twee van de acht betrokken zelfstandigen. De agent spreekt op voorhand met zijn 'opdrachtgever', de zelfstandige dus, af of hij werkt voor een afgesproken commissieloon op het resultaat van de onderhandelingen, of voor een vast bedrag.

Koenen en Smits menen dat er iets voor te zeggen is dat deze 'agent' niet iemand is met een functie binnen de journalistenbond, want de journalistenbond moet ook goede contacten met uitgevers onderhouden en onderhandelen over de mensen in vaste dienst.

Nieuws uit de verenigingen

Vlaamse en Waalse Vleugels Sportpersbond door rechtbank goedgekeurd

Op vrijdag 2 maart nam de Belgische Bond van Sportjournalisten (BBS) een nieuwe start. Op basis van de nieuwe statuten werd de definitieve opsplitsing in twee vleugels een feit. Die statuten werden op 15 april 2000 door de algemene vergadering goedgekeurd, maar werden pas op 24 januari 2001 door de rechtbank van eerste aanleg in Brussel gehomologeerd. Op federaal niveau bestaat het bestuur volgens de nieuwe statuten nog slechts uit veertien leden.

Vroeger waren dat er 22. Zes bestuurders worden rechtstreeks door de algemene vergadering verkozen; vier anderen komen uit de VBS (Vlaamse Bond van Sportjournalisten), nog eens vier uit de APFJS (Association Professionnelle Francophone des Journalistes Sportifs), de Franstalige vleugel. Al deze bestuursleden werden door de algemene vergadering op 2 maart statutair als federale bestuursleden bevestigd. De zes rechtstreeks verkozenen zijn voorzitter Dominique Delhalle (RTBF-TV), ondervoorzitter Rik Lamoral (Het Laatste Nieuws), secretaris-generaal Jos Segaert (Het Nieuwsblad), penningmeester Christian Hubert (La Dernière Heure) en leden Francois Colin (Het Nieuwsblad) en Philippe Vande Weyer (Le Soir). De afgevaardigden van de VBS zijn voorzitter Ronny Ceuleers (Gazet van Antwerpen), ondervoorzitter Gaston Tuch (Het Belang van Limburg), secretaris Roland Lebuf (Het Nieuwsblad) en als gewoon

lid David Naert (VRT-radio 1). De afgevaardigden van de APFJS zijn voorzitter Jean Lafleur ('actief gepensioneerde' Vers l'Avenir), en Marc Gérardy (Radio Contact), Thierry Sainte (freelance), Alain Mayez (La Nouvelle Gazette). Het bestuur van de VBS telt dus de volgende zes verkozen leden. Voorzitter is Ronny Ceuleers (Gazet van Antwerpen), ondervoorzitter is Gaston Tuch (Het Belang van Limburg) secretaris is Roland Lebuf (Het Nieuwsblad), penningmeester is Herman Meersseman (Het Nieuwsblad) en leden zijn David Naert (VRT-radio 1) en Rudi Pascal (Het Belang van Limburg). Twee gecoöpteerde leden zijn Erik Van Hoecke (Het Nieuwsblad) en Johan Koekelbergh (freelance). En twee verkozen afgevaardigden van de losse medewerkers zijn Edwin Marien (Antwerpen) en John De Vlieger (Oost-Vlaanderen).

(AD)

Nieuwe dynamiek voor Wase Persclub

In het Waasland is sedert enkele maanden 'W@P' actief. 'W@P' is de nieuwe naam van de Wase Persclub, die na 25 jaar met een gloednieuw bestuur een heel nieuwe start kende.

Voorzitter is vanaf heden Guy Van Vliet (free-lance), die in zijn bestuurstaken bijgestaan wordt door Koen Dewanckel (Gazet van Antwerpen). De Wase Persclub zet zich o.a. in voor plaatselijke belangenverdediging, het verbeteren van werkomstandigheden, vormingsactiviteiten en info-avonden en tenslotte ook 'ontspanning'. 'De journalisten kennen elkaar haast niet meer. Als het officiële gedeelte voorbij is en het aangename gedeelte begint, moeten wij vertrekken. Op naar onze volgende opdracht of tegen de deadline stukjes schrijven!'

W@P gaat er prat op dat de vereniging vanaf heden ook leden uit de audiovisuele media aantrekt, wat vroeger niet het geval was.

Het eerste evenement dat zopas werd georganiseerd, de 'Verkiezing van de Wase figuur van het Jaar', werd een succes.

De persclub telt intussen al meer dan vijftig leden. Zij betalen 500 Bef. per jaar. Zij mogen in ruil voor die bijdrage aan alle activiteiten deelnemen, en zij krijgen ook een maandelijkse nieuwsbrief per e-mail.

(AD)

Koen Dewanckel en Guy Van Vliet.

Foto: Lieven Van Raemdonck

Mens achter het nieuws

Het leesbare nieuws van Bert Verhoye

Wout Pittoors

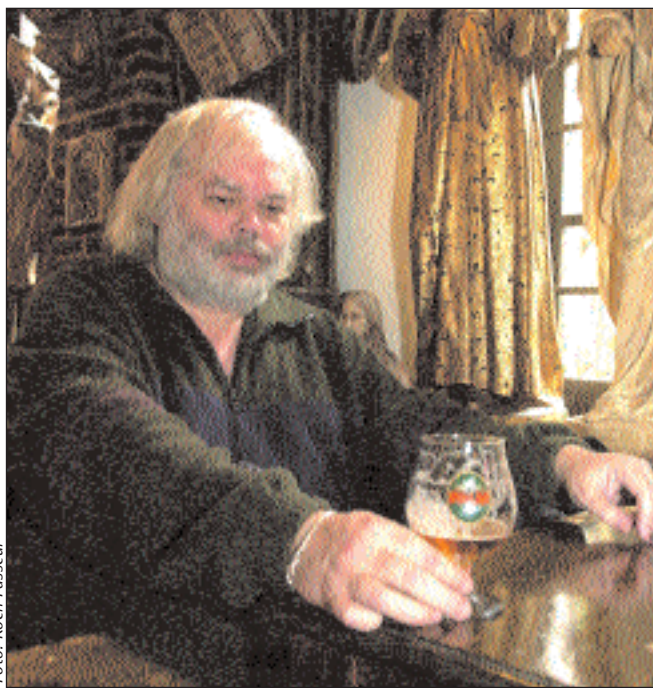

Foto: Koert Fasseur

Bert Verhoye

Vlaamse journalistiek durft af en toe zwaar om lezen te zijn, krakend van de grammaticale correctheid maar zonder zwier noch pit. Vooral de krantenlezer krijgt dagelijks een behoorlijke portie zandrijge kost op zijn bord. Heeft de jarenlang (terecht) gepredikte scheiding van nieuws en commentaar hier voor een vervelend neveneffect gezorgd? Misschien, maar hoe dan ook het is zeker niet de schuld van Bert Verhoye (55), de man achter de "Minimaal"-rubriek van "De Nieuwe Gazet" en "Het Laatste Nieuws". De man ook achter tal van snedige interviews, reportages over theaterfestivals in binnen- en buitenland en kleurrijke stukken over toestanden in de Antwerpse gemeenteraad, annex schepencollege. En het is nog niet gedaan. Verhoye is al jaren de drijvende kracht achter de "Zwarte Komedie", een van de weinige kleine theaters in de Sinjorenstad die nog weten wat een uitverkochte zaal is. "Ik ken veel theatercollega's, die steen en been klagen", zegt Verhoye, "maar wij moeten dikwijls verlengen om de toeloop de baas te kunnen". Als Bert over "zijn" theater praat, relativeert hij dat onmiddellijk. "De kwaliteit van onze producties hangt vooral af van de voortdurende samenspraak tussen alle medewerkers", zegt hij, "dat vergt een sterke ploeggeest ook al omdat we lopende producties regelmatig aan de actualiteit aanpassen". Geen gebulldozer met de macht in "De Zwarte Komedie" dus maar wel waardering voor wie zijn gezag inbrengt...of zijn hond, want Verhoye heeft ooit eens - om zijn ingebakken afkeer voor hiërarchische structuren goed in de verf te zetten - zijn geliefde bobtail Boris tot directeur van de "Zwarte Komedie" benoemd. Verhoye: "We werden overvallen door het zoveelste onzinnig decreet van Vlaamse Cultuur. Plots werden we verplicht een directeur aan te stellen ook al was dat bij ons een vol-

komen nutteloze functie. Het Antwerps kantoor van Belga schreef een bericht over deze merkwaardige "promotie", dat prompt door Reuters overgenomen werd. Enkele uren later verdrongen de reporters en camerajongens van Belgische zowel als grote internationale TV-stations elkaar van onze stoep. Een hond als theaterdirecteur. Het bericht kreeg op CNN tien seconden méér dan het aftreden van Willy Claes als secretaris-generaal van de NAVO, wat die dag toevallig toch het wereldnieuws was. Zelf mocht ik het allemaal in het holst van de nacht nog eens vertellen aan een Japanse radio- en TV-zender en later kreeg ik een krantenknipsel met het Boris-verhaal zoals verschenen in een Thailandse krant. Tja, "le ridicule ne tue pas", maar extreem-rechtse dwepers kunnen gevaarlijk zijn zoals Bert mocht ervaren nadat zijn stuk "Verschaeve" in première was gegaan. Dat was in 1974 en de toen nog niet ontbonden V.M.O. (Vlaamse Militantenorde) was woest over een toneelstuk waarin deze West-Vlaamse priester en nazi-sympathisant over de hekel werd gehaald. Het kostte Bert Verhoye verscheidene ruiten en een brievenbus vol doodsb bedreigingen. De plotse brand in het zaaltje waar "Verschaeve" werd opgevoerd zal allicht ook geen toeval geweest zijn. Gelukkig is Verhoye niet bang van aard, want ook in zijn journalistiek optreden houdt hij de punt van zijn pen erg scherp of dat nu ongenoegen, ongemak of onrust veroorzaakt of niet. "Als 't maar waar is, hangt er in de Diepestraat", is een (zeer) oud Antwerps gezegde. Het zou de ideale lijfspreuk van Verhoye kunnen zijn omdat hij zijn hele loopbaan lang lachend heeft gemikt op de verkopers van Het Grote Gebeuren, de handelaars in zever in pakjes, de leurers met economische, politieke en sociale gebakken lucht. Verhoye studeerde af aan het RITC, omringd door latere theatergrootheden als Franz Marrijnen, Frans Redant, Jean-Pierre De Decker, enz. Hij kwam in contact met Bert Maertens, een van de Hoste-toplui die hem een vast contract als journalist en de keuze tussen de Brusselse redactie van Het Laatste Nieuws of de Antwerpse van "De Nieuwe Gazet" aanbood. Verhoye koos voor Antwerpen "omdat ik die stad toen nauwelijks kende". "De "geparachuteerde uit Brussel" schoot hier al direct niet al te best op met enkele elementen in de hiërarchie van deze lokale krant en dat leidde tot jaren van "wrijvingen met schaaftwonden". Echter, "Minimaal" bleek een uitstekende klantenbinder en wat zeg je dan nog als liberaal. Verhoye: "Soms werd de volgehouden wrevel tegen de protégé van Maertens echt potsierlijk. Ooit viste ik een foto op van een Oostenrijkse zware vrachtwagen die bij een vreselijke kettingbotsing in de gracht was gereden. 'Rosenkranz, luidde de firmanaam op het dekzeil. De foto kwam in Minimaal met als bijschrift 'dan had je de camion van Guildenstern nog eens moeten zien'. 's Anderendaags had ik van de hoofdredactie een nota aan mijn broek met het verzoek mij van anti-semitische opmerkingen te willen onthouden". Niets zo gevaarlijk als hoofdredacteurs die nauwelijks over Shakespeare hebben horen praten, zeker als hun redacteurs producten zijn van het RITC.

Oostenrijkse journalisten in het defensief

Terwijl minister Michel zijn kleine kruistocht tegen de "fascisten" in Europa heeft verlegd van Oostenrijk naar Italië, van Jörg Haider naar Umberto Bossi, verdient de situatie in Oostenrijk nog steeds waakzame aandacht. De persvrijheid wordt er op meer dan één manier bedreigd, zo rapporteerde de "waakhond-organisatie" Reporters zonder Grenzen (RSF) onlangs. Het meest verontrustende is wellicht, dat individuele journalisten er sinds het aantreden van de blauw-zwarte coalitie van ÖVP en FPÖ – de conservatieven van kanselier Wolfgang Schüssel en de rechtse populistten van Jörg Haider – bloot staan aan keiharde persoonlijke aanvallen, een hele reeks processen en partijpolitieke druk. In dit klimaat van intimidatie dreigt vooral zelfcensuur.

Aad van Maanen

Een van de bedreigingen voor de persvrijheid, die RSF in Oostenrijk ontwaart, is de buitengewone, ja unieke concentratie in de geschreven pers. De Westduitse groepen WAZ en Grune+Jahr (dochter van Bertelsmann) hebben na hun fusie meer dan de helft van de Oostenrijkse dagbladmarkt in handen, met de populaire, uiterst conservatieve kranten *Kronen Zeitung* en *Kurier*.

Een tweede factor is het feit, dat Oostenrijk als enige land in Europa de ether nog niet heeft vrijgegeven. Radio en tv zijn nog vrijwel een monopolie van de staatszenders van de ORF, die onder voogdij staan van een "Kuratorium", waarin o.a. de politieke partijen vertegenwoordigd zijn. Vooral de tv-redactie staat bloot aan partijpolitieke druk. In oktober vorig jaar kwam de redacteursvereniging van de ORF naar buiten met een protest tegen de "onverdraaglijke" druk, die werd uitgeoefend door de regeringspartijen. De fractieleiders Andreas Khol (ÖVP) en Peter Westenthaler (FPÖ) waren volgens de redacteurs de voornaamste boosdoeners. Zij hingen bijna dagelijks aan de telefoon om "rechtzettingen" te krijgen. Een klein voorbeeld: de zinsnede "De sancties tegen de regering" moest worden veranderd in "De sancties tegen Oostenrijk". De redacteurs verklaarden dat zij zich niet zouden laten intimideren, en na hun publieke protest lijkt het aantal politieke interventies iets afgenomen.

De derde bedreiging voor de persvrijheid ziet RSF in de "autoritaire tendenzen" van de beide regeringspartijen. Op kritiek wordt gereageerd met harde persoonlijke aanvallen en zeer vaak met processen. Haider gaat al sinds 1986 heftig tekeer tegen de "linkse en partijdige" media – alhoewel er geen echt linkse kranten in Oostenrijk zijn. Sinds zijn FPÖ in februari 2000 tot de regering toetrad heeft de partij haar "tegenaanvallen" nog verscherpt.

Het eerste slachtoffer viel al binnen een week na de beëdiging van de regering. Een redacteur binnenland van de *Oberösterreichische Nachrichten*, Gerhard Marschall, werd ontslagen in verband met een interview met Haider, dat hij een half jaar tevoren had gepubliceerd en dat Haider zeer had onttremd (de uitgever voerde offi-

cieel wel andere redenen aan).

Sindsdien werden alle media, die het waagden kritiek te leveren op de FPÖ, bijna stelselmatig aangepakt. De bureauchef van het nationale persbureau APA in Klagenfurt (in Karinthië, de thuisbasis van Haider) werd na een bericht over onenigheid in de FPÖ, dat niet in Haiders kraam paste, door de persdienst van de partij uitgemaakt voor "lasteraar" die "de feiten heeft verdraaid en een bericht vol absurditeiten en leugens heeft geschreven". APA diende een klacht in.

Maar meestal trekken Haider en/of de FPÖ zelf naar de rechtbank. Sinds november 1999 hebben zij al tientallen processen aangespannen, niet alleen tegen journalisten, maar ook tegen universitair, intellectuelen en kunstenaars. Iedereen, die een verband legt tussen de FPÖ en het nationaal-socialisme, krijgt het met de partij aan de stok. De politicoloog Anton Pelinka werd veroordeeld tot een boete van 180.000 frank omdat hij voor de Italiaanse tv-zender RAI had uitgelegd wat het betekent als iemand spreekt van "strafkampen" in plaats van "concentratiekampen".

Sommige weekbladen hebben tientallen processen lopen. De directeur van *News* zei, dat het blad zich in acht jaar tijd in zo'n honderd processen tegen Haider of de FPÖ had moeten verdedigen – en vaak had verloren. Dat had het blad tenminste 30 miljoen frank gekost. Haider maakt daarbij handig gebruik van de Oostenrijkse mediawet, die bepaalt dat journalistieke fouten moeten worden behandeld als "misdriften met voorbedachten rade".

In dit klimaat is het logisch dat journalisten de neiging hebben zelfcensuur toe te passen. Kritiek op de regering kan letterlijk duur te staan komen. Toch noteert RSF dat de regionale pers na de machtswissel in Wenen geen politieke ommezwaai heeft gemaakt. Niettemin vraagt de organisatie de Europese Unie waakzaam te blijven waar het gaat over het pluralisme en de vrijheid van informatie in Oostenrijk.

Met plezier lezen we dat er in De Journalist nr. 25 van 30 januari een bericht stond waarin verwezen werd naar een artikel verschenen in PUB Magazine nr. 1 van 10 januari. Jammer genoeg stonden in dat bericht een aantal pertinente fouten die we graag verbeterd zouden zien. Het gaat om volgende zaken.

- PUB is geen vakblad voor communicatie en management maar een vakblad voor reclame, marketing en media. Zie de ondertitel !
- Niemand heeft tijdens het debat verklaard dat Humo VT4 zou doodgezwegen hebben zolang de uitgeverij aandelen heeft in VTM. Wel zegt Carlo Gepts dat Louis Croonen een verontschuldigungsbrief naar VTM heeft mogen schrijven omdat zijn hoofdredactie niet helemaal positief was voor die zender.
- Er is in het hele artikel geen enkele aanwijzing te vinden dat Carlo Gepts en Roland Lommé 'een alliantie' zouden gesloten hebben om 'een regelrechte aanval te lanceren op VMM-topman Claeys'. Gezien deze toch wel grove fouten, kan ik me niet van de indruk ontdoen dat uw redacteur het bewuste artikel in PUB zelf niet gelezen heeft maar zich baseert op een gesprek met één van de deelnemers of met iemand die het wel gelezen heeft.

Mark Anthierens - Hoofdredacteur

Naschrift

Heeft Pub schrik van zijn eigen schaduw? Wat de heer Anthierens 'grove fouten' noemt, zijn meer dan pertinente conclusies die De Journalist kon trekken uit het oorlogsdebat tussen vier bonzen uit de Vlaamse televisiemarkt. Of heeft Pub vooral schrik om een aantal geprivilegieerde mediapartners voor het hoofd te stoten?

Zich verzekeren voor beroepsaansprakelijkheid: een aanrader - herinnering

De verzekering voor beroepsaansprakelijkheid en rechtsbijstand die de AVBB voor haar leden heeft ondertekend, is niet uitsluitend bedoeld voor journalisten die te maken hebben met 'gevoelige' dossiers, belangrijke faits divers of grote reportages. Zij is bestemd voor alle beroepsjournalisten of stagiairs, zowel zelfstandige als loontrekkende. De verzekering die we u voorstellen kost 1.500 frank per jaar (1.000 frank voor wie reeds intekende voor 31 juli 1998) en beoogt drie dingen :

- 1) **Rechtsbijstand**
- 2) **Het dragen van eventuele schadevergoedingen** waartoe de journalist veroordeeld kan worden, dit tot een bedrag van 10

miljoen frank.

- 3) Tenslotte is er de **dekking van lichamelijke, stoffelijke of onstoffelijke schade** die de journalist bij de uitoefening van zijn beroep aan een derde toebrengt.

Voor meer info : het AVBB- secretariaat of Marie Van den Wouwer bij verzekeraar MARSH

Tel. 02/674.91.06 - fax 02/674.99.52 - e-mail marie.vandenwouwer@marshmc.com

Hieronder vindt u alvast een inschrijvingsformulier.

Gebruik voor betaling van uw premie het bijgevoegde overschrijvingsformulier.

INTEKENFORMULIER VERZEKERING BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID EN RECHTSBIJSTAND

Naam (in hoofdletters) : Voornaam : Erkennings/Stagenummer :

Straat : Postnummer : Plaats :

Tel. privé : Tel. werk: Fax. privé : Fax werk :

GSM : E-mail :

STATUUT : LOONTREKKEND ZELFSTANDIG

MEDIUM (omcirkel het het toepasselijke cijfer) :

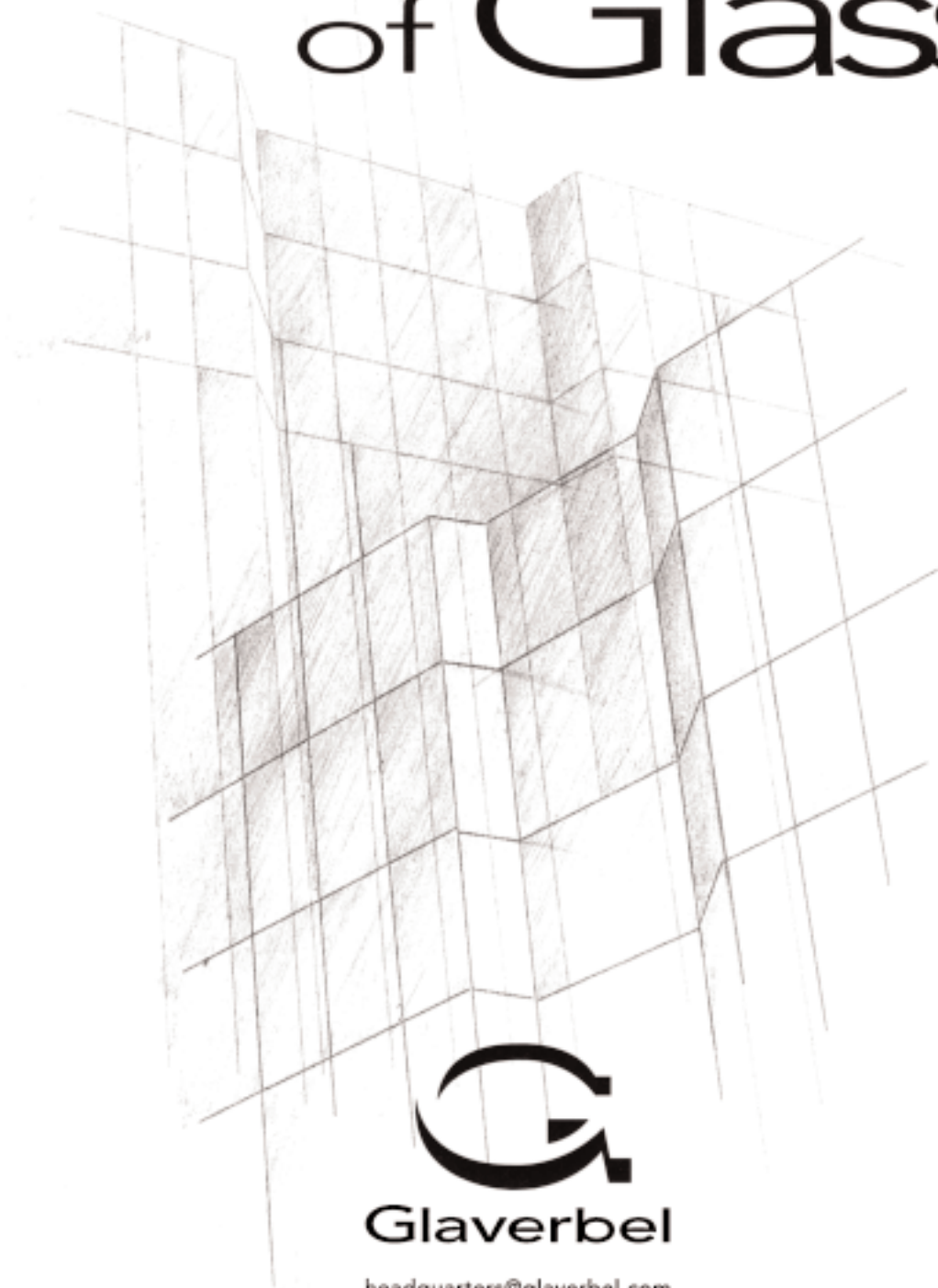
1 = dagblad 2 = magazine 3 = ander geschreven medium (welk) 4 = radio 5 = TV 6 = ander medium (welk)

Ondergetekende verklaart in te tekenen vanaf 1 januari 2001 bij de collectieve polis Beroepsaansprakelijkheid en Rechtsbijstand, ondertekend door de AVBB en bemiddeld door Marsh, Vorstlaan 24, 1170 Brussel. De jaarlijkse premie van 1.500 frank stort ik op rekening nr. 068-0728070-15 van de AVBB (1.000 frank voor wie intekende vóór 31 juli 1998)

Datum :

Handtekening :

A World of Glass

Glaverbel

headquarters@glaverbel.com
<http://www.glaverbel.com>

